

Товариство з обмеженою відповідальністю «Всеосвіта»

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом директора ТОВ «Всеосвіта»
№ 15 від 30 червня 2026 р.

Іван ЛИТВИНЕНКО

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників, керівників закладів освіти, психологів спеціальних та інклюзивних закладів освіти, асистентів педагога/дитини, корекційних педагогів, практичних психологів, вчителів-дефектологів, логопедів, працівників інклюзивно-ресурсних центрів

**«СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ»**

Розробник(и): ТОВ «Всеосвіта» та Ольга Бабяк, кандидатка психологічних наук, завідувачка відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

Напрямок підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей, інклюзивна компетентність, психолого-педагогічний та соціальний супровід осіб з емоційними, когнітивними чи фізичними особливостями розвитку в загальноосвітньому просторі.

Розроблено на основі типової програми: типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників для роботи в умовах інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти відповідно до вимог Концепції «Нова українська школа» (наказ Міністерства освіти і науки України № 1310 від 18 жовтня 2019 року).

Термін дії програми: постійно

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми: активне впровадження інклюзивного навчання в заклади освіти зумовлює удосконалення існуючого змісту освіти на всіх її рівнях. З урахуванням основних тенденцій щодо змін у системі освіти дітей з особливими освітніми потребами окреслено напрями діяльності, які потребують підвищеної уваги, одним з яких є психологічний і соціальний супровід інклюзивного навчання в Україні. Центральним орієнтиром в організації навчального процесу школярів з особливими освітніми потребами постає активність особистості, як головна її властивість. Це можливо за умови організації навчальної діяльності: проведенні корекційно-розвивальної роботи, визначенні особливостей її змісту, спеціальних методів, способів і умов, які максимально сприятимуть засвоєнню знань і соціальному розвитку дітей.

Розроблений навчальний курс містить матеріали сучасних моделей організації навчання дітей з особливими потребами. Окреслює теоретико-методологічні засади та психолого-педагогічні моделі допомоги дітям з особливими освітніми потребами в процесі навчання та соціалізації.

Цільова група: навчальний курс розроблений для вчителів, психологів спеціальних та інклюзивних закладів освіти, адміністрації закладів освіти, асистентів педагога/дитини, корекційних педагогів, практичних психологів, вчителів-дефектологів, логопедів, працівників інклюзивно-ресурсних центрів, студентів профільних вузів та батьків.

Обсяг (тривалість): 30 академічних годин / 1 кредит ЄКТС.

Особливості реалізації програми: програма орієнтована на ознайомлення з новітніми технологіями здійснення соціально-психологічного супроводу розвитку дітей з емоційними, когнітивними чи фізичними особливостями розвитку. Організація процесу спрямована на побудову сучасних моделей командної взаємодії, визначення методів корекційно-розвивальної роботи та умов, що максимально сприяють включенню дітей з ООП в загальноосвітнє середовище.

Вид підвищення кваліфікації: курс (навчання за програмою підвищення кваліфікації).

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна.

Мета підвищення кваліфікації: метою навчального курсу є підготовка курсантів до здійснення освітньої, виховної роботи, спрямованої на забезпечення умов для всебічного особистісного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, збереження їх психічного здоров'я, впровадження діагностичних, розвивальних, корекційних, просвітницьких програм навчально-виховної діяльності з урахуванням індивідуальних особливостей означеної категорії дітей.

Завдання підвищення кваліфікації:

1. Ознайомити з новітніми технологіями здійснення соціально-психологічного супроводу розвитку дітей з особливими освітніми потребами.
2. Ознайомити з програмно-методичними документами та матеріалами, вимогами, державними стандартами щодо забезпечення соціально-психологічного супроводу навчально-виховного процесу, основними напрямками та перспективами розвитку освіти.

3. Удосконалити фахову майстерність щодо використання психодіагностичних, корекційних, розвивальних, профілактичних, просвітницьких методик у своїй практичній роботі.
4. Удосконалити уміння і навички консультативної роботи.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

За професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН № 1225 від 29.08.2024) професійні: В1. Інклюзивна компетентність, Б1. Психологічна компетентність, А2. Предметно-методична компетентність, Б2. Емоційно-етична компетентність, Б3. Компетентність педагогічного партнерства.

За професійним стандартом «Вихователь закладу дошкільної освіти» (наказ Мінекономіки № 620-21 від 19.10.2021) професійні: А2. Організаційна компетентність, В2. Педагогічне партнерство, В1. Психоемоційна компетентність, В3. Морально-етична компетентність.

За професійним стандартом «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» (наказ Мінекономіки № 967 від 17.09.2021) професійні: Г2. Інклюзивна компетентність, В3. Компетентність педагогічного, соціального та мережевого партнерства.

За професійним стандартом «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» (наказ Мінекономіки № 620-21 від 28.09.2021) професійні: Б2. Організаційно-методична компетентність, Б3. Комунікативна компетентність, А2. Проектувальна компетентність.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- 1) володітимуть технологіями соціально-психологічного супроводу розвитку дітей з особливими освітніми потребами;
- 2) опанують програмно-методичні документи та матеріали, вимоги, державні стандарти щодо забезпечення соціально-психологічного супроводу навчально-виховного процесу дітей з ООП;
- 3) сформують навички щодо використання психодіагностичних, корекційних, розвивальних, профілактичних, просвітницьких методик у своїй практичній роботі.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: критерієм успішності є правильне виконання не менше ніж (60%) тестових завдань.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка, виданий ТОВ «Всеосвіта» згідно з Постановою КМУ № 800 та верифікований на Державній інформаційно-комунікаційній системі підтримки організації, забезпечення та реалізації професійного розвитку педагогічних та/або науково-педагогічних працівників «Вектор».

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено поглиблення теоретичних та практичних засад інклюзивної освіти. Особливістю (вид діяльності) є ознайомлення з матеріалами сучасних моделей організації навчання дітей з особливими потребами. Самостійна робота передбачає підготовку та розробку практичного проєкту. Підсумкові заходи охоплюють презентацію проєкту та фінальний контроль.

Зміст програми складається з 3 модулів та 6 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 15

питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, - 100 балів. Прохідний бал - 60 балів.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 12 год - лекційні заняття, 14 год - практична робота, 2 год - самостійна робота, 2 год - контрольні заходи (підсумковий тест).

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Лекції (год)	Практичні заняття (год)	Самостійна робота (год)	Контроль ні заходи (год)	Усього (год)
МОДУЛЬ 1. Організаційно-методичні засади навчання дітей з особливими освітніми потребами в початковій школі					
Тема 1.1. Особливості організації освітнього процесу.	2	2	-	-	4
Тема 1.2. Організація навчання дітей з особливими потребами в різних типах закладів освіти.	2	2	-	-	4
Разом за модулем 1	4	4	-	-	8
МОДУЛЬ 2. Технології психолого-педагогічного супроводу в освітньому просторі					
Тема 2.1. Технологія системної корекційної роботи з дітьми з особливими потребами.	2	2	-	-	4
Тема 2.2. Технологія застосування компетентнісно орієнтованого підходу в роботі з дітьми з особливими потребами.	2	4	-	-	6
Разом за модулем 2	4	6	-	-	10
МОДУЛЬ 3. Етапи та принципи психолого-педагогічного супроводу					
Тема 3.1. Етапи та принципи психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами.	2	2	-	-	4
Тема 3.2. Технологія командної взаємодії (співпраця фахівців).	2	2	-	-	4
Разом за модулем 3	4	4	-	-	8

Назва навчальних тем	Лекції (год)	Практичні заняття (год)	Самостійна робота (год)	Контроль ні заходи (год)	Усього (год)
Підсумкові заходи (Підсумковий контроль: тест)	-	-	2	2	4
УСЬОГО	12	14	2	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Організаційно-методичні засади навчання дітей з особливими освітніми потребами в початковій школі.

Тема 1.1. Особливості організації освітнього процесу.

Аналіз змін у чинному законодавстві щодо впровадження інклюзивного навчання. Сучасні тенденції трансформації системи освіти для дітей з ООП в Україні. Організаційно-методичні засади побудови інклюзивного уроку/заняття в початковій ланці освіти.

Тема 1.2. Організація навчання дітей з особливими потребами в різних типах закладів освіти.

Специфіка побудови освітнього простору в спеціальних та загальноосвітніх (інклюзивних) закладах освіти. Моделі інтеграції вихованців. Визначення змісту, спеціальних методів та умов для успішного засвоєння знань дітьми з ООП.

МОДУЛЬ 2. Технології психолого-педагогічного супроводу в освітньому просторі.

Тема 2.1. Технологія системної корекційної роботи з дітьми з особливими потребами.

Методологія проведення корекційно-розвивальної роботи фахівцями (психологами, дефектологами, логопедами). Використання психодіагностичних інструментів для виявлення актуального рівня розвитку дитини та побудови індивідуального освітнього маршруту.

Тема 2.2. Технологія застосування компетентнісно орієнтованого підходу в роботі з дітьми з особливими потребами.

Активність особистості як центральний орієнтир у навчанні дітей з ООП. Формування базових та предметних компетентностей через спеціальні способи та умови навчання. Методики соціального розвитку особистості в колективі.

МОДУЛЬ 3. Етапи та принципи психолого-педагогічного супроводу.

Тема 3.1. Етапи та принципи психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами.

Алгоритм реалізації психологічного та соціального супроводу в Україні. Базові принципи супроводу: системність, конфіденційність, індивідуалізація та збереження психічного здоров'я дитини з особливими освітніми потребами.

Тема 3.2. Технологія командної взаємодії (співпраця фахівців).

Організація роботи Команди психолого-педагогічного супроводу: взаємодія адміністрації, вчителів, асистентів, батьків та працівників ІРЦ. Технології консультативної роботи та залучення родини до освітнього процесу.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Розробка фрагменту плану корекційно-розвивальної роботи з дитиною з конкретною нозологією.
2. Моделювання алгоритму консультативної зустрічі фахівців закладу освіти з батьками дитини з ООП.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання:

1. Особливості збереження психічного здоров'я педагогічних працівників в інклюзивній освіті.
2. Аналіз програмно-методичних документів та державних стандартів забезпечення психологічного супроводу.

3.3. Орієнтовний перелік тестових питань:

1. Що є центральним орієнтиром в організації навчального процесу школярів з особливими освітніми потребами (ООП)?
2. Який напрям діяльності в системі освіти дітей з ООП в Україні наразі потребує підвищеної уваги згідно з програмою?
3. Проведення корекційно-розвивальної роботи, визначення її змісту, спеціальних методів та умов є обов'язковим для:
4. Що передбачає технологія командної взаємодії в межах психолого-педагогічного супроводу?
5. На якому веб-ресурсі відбувається онлайн-навчання та презентація випускних проєктів слухачів даного курсу?
6. Яке основне завдання стоїть перед Командою психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в закладі освіти?
7. Компетентнісно орієнтований підхід у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами першочергово спрямований на:
8. Яка роль відводиться асистенту вчителя в інклюзивному класі відповідно до сучасних моделей супроводу?
9. Який метод є провідним під час вивчення Модуля 4 даної програми підвищення кваліфікації слухачів?
10. Що є головною метою використання психодіагностичних методик у практичній роботі з дітьми з ООП?
11. На що спрямована просвітницька робота педагога та психолога в межах інклюзивної освіти?
12. Забезпечення психологічного супроводу в інклюзивному просторі має на меті?
13. Що з перерахованого є важливим принципом психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами?
14. Завдяки якому процесу в інклюзивному навчанні дитина з ООП отримує можливість ефективно засвоювати знання, що відповідають її можливостям?
15. Хто є обов'язковими учасниками Команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі освіти?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України «Про дошкільну освіту» від 06.06.2024 № 3788-IX (введений в дію 01.01.2025).

2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (із змінами та доповненнями).
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX (із змінами та доповненнями).
4. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про внесення змін до професійного стандарту вчителя» від 29.08.2024 № 1225.
5. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти» від 08.06.2018 № 609.
6. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження професійного стандарту за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)"» від 23.12.2020 № 2736.
7. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження професійного стандарту "Вихователь закладу дошкільної освіти"» від 19.10.2021 № 620-21.
8. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження професійного стандарту "Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти"» від 17.09.2021 № 967.
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти» від 10.04.2019 № 530.
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти» від 15.09.2021 № 957 (із змінами та доповненнями).

Основна література:

1. Матеріали та методичні розробки курсу «Сучасні технології психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами в освітньому просторі». Київ : ТОВ «Всеосвіта», 2024.
2. Організація психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в закладі освіти : методичні рекомендації для педагогів та асистентів / за ред. Н. С. Зінковської. Львів : Новий Світ-2000, 2023. 182 с.
3. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання : навчально-методичний посібник. Київ, 2023.
4. Технології диференційованого навчання та корекційно-розвиткової роботи в інклюзивному класі : практичний посібник / під заг. ред. О. В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2024. 216 с.
5. Тризла О. В. Сучасні асистивні та цифрові технології в інклюзивній освіті : методичний посібник для вчителів та асистентів. Харків : Основа, 2025. 144 с.

Додаткова література:

1. Всеукраїнський квест-портал та бібліотека методичних матеріалів «Всеосвіта» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/> (дата звернення: 19.06.2026).

2. Інклюзивна освіта : вебпортал науково-методичної підтримки педагогів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.inclusive-education.org.ua/> (дата звернення: 19.06.2026).
3. Національна платформа «Всеукраїнська школа онлайн» : розділи інклюзивної підтримки та диференційованого навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lms.e-school.net.ua/> (дата звернення: 19.06.2026).
4. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України : розділ «Освіта осіб з особливими освітніми потребами» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/> (дата звернення: 19.06.2026).
5. Портал цифрової освіти «Дія.Освіта» : освітні серіали з безбар'єрності та роботи з дітьми з ООП [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvita.diia.gov.ua/> (дата звернення: 19.06.2026).
6. Синергія в інклюзії : електронний збірник кейс-методів та практичних порад для Команд супроводу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ua-inclusion.org/> (дата звернення: 19.06.2026).